

VERDIJEV »TRUBADUR« NA OTVORENJU SPLITSKOG LJETA

Pjevačke kvalitete izgubljene u neadekvatnom prostoru Gripa

Da je neodgovarajući prostor bio glavni problem i ostao težištem ove produkcije pokazao je svojim redateljskim pristupom gost iz Italije Maurizio di Mattia. On nije režirao dramu (kakva bila da bila), niti se bavio psihološkim pokazateljima međuodnosa glavnih protagonista, nego se koncentrirao na prostor i ono što ga može ispuniti. A to su statisti!

Ovogodišnje Splitsko ljeto otvoreno je premijerom Verdijeve opere »Trubadur«. Kulturni prostor Peristila zamijenila je Tvrđava Gripe, a »Trubadur« je trebao označiti svojevrsni pomak u izboru iz Verdijeve opusa u odnosu na »Aidu« i »Nabucca«, koji su već odavno utvrđena preferirana majstorova ostvarenja u programu splitskog ljetnog festivala. Otvoreni prostor Tvrđave Gripe, izabran vjerojatno u najboljoj namjeri da se reaktivira ova već korištena splitska ljetna glazbena pozornica, nije se pokazao najsmretnijim izborom, barem ne što se izvedbe »Trubadura« tiče.

Ljetne otvorene pozornice, čak i uz stručno postavljeno diskretno ozvučenje (a ovdje to nije bio slučaj), upotrebljive su eventualno za opere-spektakle, što »Trubadur« definitivno nije. Dakako i od najintimnije drame može se isforsirati spektakularna predstava, no to uvijek ide na štetu nečega, ponajviše glazbe i kvalitete njena izvođenja.

Razumijevanje te problematike određuje i krajnji cilj ovakvih produkcija. Riječ je o odabiru između dviju mogućnosti: ili se takav spektakl radi isključivo za televiziju, što uključuje i kvalitetnije tonsko rješenje problema čujnosti u neadekvatnom prostoru, ili se odustaje od spektakla na otvorenom i predstavu smješta u kazalište.

Društvena zadaća

U slučaju Verdijeve »Trubadura« čije fino vokalno tkanje zahtijeva mnogo više od tehnike slušanja »al fresco« u verziji »sotto voce«, kazalište bi svakako bilo adekvatniji prostor. No o tome se na taj način nije razmišljalo (ili se uopće nije razmišljalo), pa je »Trubadur« na Gripama ostvario samo svoju društvenu zadaću (vratio Gripe među splitske ljetne glazbene pozornice), ali kao izvedba u cjelini teško da je mogao zadovoljiti imalo zahtjevnijeg ljubitelja opere.

Da je neodgovarajući pros-

tor bio glavni problem i ostao težištem ove produkcije pokazao je svojim redateljskim pristupom gost iz Italije Maurizio di Mattia. On nije režirao dramu (kakva bila da bila), niti se bavio psihološkim pokazateljima međuodnosa glavnih protagonista, nego se koncentrirao na prostor i ono što ga može ispuniti. A to su statisti!

U realizaciji njegove redateljske koncepcije bili su mu od pomoći minimalne scenografske intervencije Marina Gozzea i živopisni kostimi Danice Dedijer. Baveći se pokretom u pozadini, Di Mattia je radnju opere ostavio na razini minimalne scenske igre, po modelu jedne u biti konvencionalne operne režije: stani i pjevaj! Ukratko, on je dobro razumio problem s kojim je suočen, samo ga nije uspio riješiti! U njegovu obranu ipak valja reći da je to nerješiv problem, umjetno stvoren forsiranjem realizacije jedne opere u za nju neadekvatnom prostoru. Ono što je u »Trubaduru« u drugom planu (zboristi, statisti, kolektivni prizori) došlo je u prvi plan, a ono što je u prvom (glavni protagonisti), stavljeno je u pozadinu.

U takvoj koncepciji na važnosti su izgubile čak i velike arije solista, što je potencirano prirodnim limitiranjem njihove čujnosti zbog otvorene pozornice na kojoj se gubio čisti obris svakog zvuka. Dakako i orkestralnog, kojem je manjkalo intenziteta i dubine, us-

Čak su i arije solista igubile na važnosti – odlični pjevači Kiril Manolov kao grof Luna i Zlatomira Nikolova kao Azucena

prkos temperamentnom vodstvu dirigenta Ive Lipanovića, čija su već poslovična sigurna gesta i dobro poznavanje partiture osigurali predstavi adekvatna tempa i dobar protok.

Izvršna Nikolova

Pjevačke kvalitete solista doslovce su se gubile u prostoru koji je na jedan, gotovo bih rekla »zločesti« način otkrivao njihove slabosti: intonativnu nepreciznost u visokoj lagi kod Mihaele Homočar (Leonora), slovenske pjevačice s nedavno dobivenom diplomom zagrebačke Muzičke akademije, mlade umjetnice sasvim iznimnog glasovnog potencijala, i Kirila Manolova (grof Luna), baritona sonorna glasa i izrazita muzikaliteta.

Za ulogu Manrica angažiran je izvršni mladi bugarski tenor Kamen Chaney, o kojem ipak valja reći da je bio učenik Borisa Hristova i Gene Dimitrova i da je već u međunarodnoj pje-

vačkoj orbiti s uspješnim nastupima u Rimu, Amsterdamu, Bukureštu, Atlanti, Philadelphiji, te od ove godine i u Bečkoj državnoj operi. Chaney je odličan pjevač, vrlo dobre tehnike i lijepa, nosiva glasa, no pjevačka se važnost njegove uloge u ovoj produkciji gotovo rasplinula. O Chaneyu (kao i o ostalim solistima) u programskoj knjižici nije napisano ni slova, ali je zato, uz vjerojatno obavezno navođenje pokrovitelja, sponzora (generalnog, medijskog itd. itd) uredno ispisana lista članova produkcije i vijeća Splitskog ljeta, od kojih bi možda netko mogao preuzeti i odgovornosti za ovakvu knjižicu nepotpisanih tekstova i upravo nepristojne manjkavosti elementarnih podataka o gostujućim izvođačima.

Najcjelovitiju kreaciju ostvarila je Zlatomira Nikolova kao Azucena. Nikolova ove godine slavi 35 obljetnicu umjetničkog rada (s nešto malo manjim umjetničkim stažom

upravo na Splitskom ljetu), no niti o tome se u programskoj knjižici nije mogla naći niti najmanja informacija! Azucena Zlatomire Nikolove, moćna glasovna izričaja i snažne dramske prisutnosti, jedina je uspjela probiti gluhoću prostora i nametnuti se publici. U manjim ulogama Ines i Ferranda bili su (koliko se moglo čuti) izvršni Terezija Kusanović i Ivica Čikeš.

Zaključak o ovoj produkciji nameće se sam od sebe. Ona ne može zadovoljiti okolnostima u kojima je realizirana. A to je šteta s obzirom na pjevački potencijal koji je za nju angažiran. Njeno moguće pročišćavanje u održivu kazališnu predstavu ovisi o stvarnim prioritetima ljudi koji danas vode splitsko kazalište. A njihovi su prioriteti jednako neodređenih obrisa kao i akustika na Gripama gdje su smjestili ovogodišnjeg »Trubadura«.

Bosiljka PERIĆ KEMPF

»Trubadur« pretvoren u operu-spektakl